

Elke golfbaan in Nederland een GEO-certificaat

Golfbanen werken samen toe naar certificering

Alle golfbanen een GEO-certificaat: hoe mooi zou dat zijn? NLadviseurs droomt ervan, maar denkt ook direct na over de praktische realisatie van deze droom. Omdat je samen altijd sterker staat, zochten NLadviseurs en golfbaanonderhoudaannemersbedrijf De Enk Groen & Golf elkaar op om de banen die zij in onderhoud hebben gezamenlijk op weg te helpen richting certificering. Ook aannemersbedrijf Dijk vroeg NLadviseurs een clustertraject van vier golfbanen in de noordelijke provincies op een zelfde manier te begeleiden.

Auteur: Maaïke Oosten

‘Wij zijn erg gericht op het verduurzamen van branches’, vertelt Guido Hamelink van NLadviseurs. ‘Daarbij willen we ecologische waarden terugbrengen en versterken in het landschap. GEO is daarvoor een goed uitgangspunt. Het effect van GEO wordt pas echt sterk wanneer je de sector breed omarmt. Daarom blijven wij ons ontwikkelen in de manier waarop wij het traject aanbieden. Het “clustertraject”, waarbij een aantal kleine banen aan elkaar gekoppeld worden, is een nieuwe benadering die succesvol is gebleken.’

Traject op maat

De golfbranche is divers en dat betekent dat je ook in je benadering daarop moet aansluiten, vindt

Hamelink. Voor met name de kleinere golfbanen, waarbij de organisatie grotendeels door vrijwilligers wordt gedragen, is het behalen van een GEO-certificaat een behoorlijke uitdaging. ‘Ik heb gezien wat de effecten van GEO zijn op organisaties. Banen staan stil bij onderdelen in hun organisatie waarvan ze zich eerder niet bewust waren. Dit geeft hen de mogelijkheid beter te sturen op kwaliteit en zich te focussen op wat zij belangrijk en uniek vinden in hun organisatie’, legt hij uit. Arthur Berends van De Enk Groen & Golf herkent dit ook. ‘Het GEO-traject geeft de golfbanen en ons meer inzicht in wat ze precies in beheer hebben, wat ze verbruiken aan onderhouds- en bestrijdingsmiddelen en hoe ze omgaan met zaken zoals opslag

Arthur Berends en Guido Hamelink

van groenafval. Deze info hebben we zelf paraat, maar sommige zaken kunnen verbeterd worden. Daarom komen er gezamenlijke doelen waarmee we aan de slag gaan.’

6 min. leestijd

ACHTERGROND

‘Het gaat de scope op duurzaamheid wel eens voorbij’

GOLFBAAN DE LAGE MORS, DELDEN

9 holes, 400 leden

Architect: Frank Pont, 2008

Karakter: de baan in het Twentse stadje Delden, onderdeel van Aparthotel Delden, is mooi gelegen in een coulisselandschap met oude bomen en waterloopjes. Door veel aflopende greens is De Lage Mors niet gemakkelijk.

Jules Leenders: baaneigenaar.

De Lage Mors staat niet direct te trappelen om het GEO-certificaat binnen te halen. Maar het voorstel van De Enk Groen & Golf om GEO in een klustertraject te halen en het gegeven dat de NGF in de toekomst alleen nog wedstrijden organiseert op banen die GEO-gekwalificeerd zijn, was voor de golfbaan doorslaggevend. ‘Wij willen voorbereid de Green Deal in en de NGF-wedstrijden blijven aanbieden op onze golfbaan, dus dat trok ons over de streep’, vertelt Jules Leenders, baaneigenaar van Golfbaan de Lage Mors in Delden. Al snel had Leenders een team van zeven mensen om zich heen dat de gevraagde informatie voor het certificaat ging verzamelen.

Al bij voorbaat moesten daarbij keuzes gemaakt worden. De golfbaan is namelijk onderdeel van het Aparthotel Delden. Dat betekent onder andere dat er geen aparte water- en energiemeters zijn voor het hotel en voor de baan. Dat maakt het inventariseren lastig. ‘Op voorhand hebben we toen besloten dat we het hotel buiten beschouwing laten en ons volledig richten op de golfbaan’, legt Leenders uit. Verbruiksgegevens worden dus niet afgelezen van de watermeter, maar aan de hand van urentellers op de beregeningspompen wordt berekend hoeveel oppervlaktewater er wordt verbruikt. De Lage Mors is een waterrijke, parkachtige baan. Langs het terrein en aan de oevers van vijvers en beken herbergt de baan een variëteit aan planten en bomen. Maar ook in het water is sprake van een grote diversiteit aan vissen en amfibieën. ‘Een deskundige heeft het gebied zelfs als een goede biotoop voor amfibieën aangemerkt’, vertelt Leenders. Met ervaren vogeltellers zijn heel wat rondes gelopen over de baan om de vogels in kaart te brengen. Leenders: ‘Aan de hand van al deze inventarisaties kijken we nu waar we nog verbeteringen kunnen aanbrengen.’

Sommige onderdelen van GEO gaan Leenders toch wel erg ver. Bij het onderdeel maatschappij moet de golfclub een gedetailleerd overzicht laten zien wie er in dienst zijn en hoe de baan omgaat met de Ri&E. Met name bij dit laatste onderdeel vraagt Leenders zich af wat dit soort informatie te maken heeft met duurzaamheid.

Het samenwerken met andere banen om te komen tot een certificaat, vindt Leenders een goed idee. Maar als doorgewinterde zakenman ziet hij nog wel kansen om het rendement te verhogen. ‘Veel oplossingen hebben we zelf bedacht. Maar ik vraag me wel af of dit nu de slimste manier is of dat anderen nog effectievere oplossingen hebben bedacht. Dat soort informatie moeten we meer met elkaar delen, vindt hij.

Al met al is Leenders gematigd positief over GEO. ‘Ik zou het niemand afraden in ieder geval. Het ligt er ook maar net aan waar je het voor doet’, zegt Leenders. ‘Voor ons waren de NGF-eis en de Green Deal doorslaggevend. En natuurlijk opent het hele proces je ogen voor een aantal dingen, maar aan de andere kant gaat het de scope op duurzaamheid wel eens voorbij.’

Uitreiking GEO-certificaat

De Tongelreep zal het certificaat uitgereikt krijgen uit handen van Koert Donkers (NGF) op hun algemene ledenvergadering in november 2018. De Engelenburg en De Lage Mors kregen hun certificaat tijdens het KLM Open 2018. In de afgelopen jaren begeleidde NLadviseurs meer dan 50 golfbanen naar het duurzaamheidscertificaat.

ACTIEPUNT: ONDERDEEL MILIEU OP DE LAGE MORS

Op de golfbaan De Lage Mors ontbrak nog een goede afsputplaats met een vloeistofdichte vloer en gescheiden afvoer. Daar brengt de golfbaan verandering in. Inmiddels heeft Leenders de eerste stappen voor de constructie van een milieuvriendelijke afsputplaats gezet.

Drie golfbanen, De Engelenburg (Brummen), De Tongelreep (Eindhoven) en de Lage Mors (Delden) trokken gedurende een jaar parallel op om op het KLM Open 2018 het GEO-certificaat uitgereikt te krijgen.

Bijeenkomsten

In het afgelopen jaar organiseerde NLadviseurs drie bijeenkomsten bij de Enk Groen & Golf voor deze banen. Tijdens zo’n bijeenkomst legt het adviesbureau uit wat er van de banen in de komende fasen wordt verwacht. De Enk deelt kennis en kunde vanuit de ervaringen van de overige banen die ze in onderhoud hebben. Er worden tips en aandachtspunten gegeven, maar ook wisselen de banen ervaringen met elkaar uit. Hoe gaan ze bij jullie om met het afvoeren van groenafval? Welke duurzame alternatieven voor bestrijdingsmiddelen zetten jullie in? Werkt dat goed?

Positieve stimulans

Natuurlijk werken de banen alle GEO-criteria zelf uit, maar de gezamenlijke bijeenkomsten met daaraan de gekoppelde deadlines zorgen voor een positieve stimulans en houden de vaart er goed in. Inmiddels hebben de banen de audit achter de rug en alle drie behaalden een positief resultaat. Op 15 september kregen zij het GEO-certificaat uitgereikt tijdens het KLM Open op golfbaan The Dutch.

'Niet zeuren, gewoon doen!'

GOLFBAAN KASTEEL DE ENGELENBURG, BRUMMEN

9 holes, 200 leden

Architect: Donald Steel, 2003

Karakter: historisch parklandschap, uitdagende baan met hoge, monumentale bomen, verschillende waterhindernissen en een zware rough.

Ad Bontje: al 20 jaar betrokken bij de baan, oud-voorzitter van de vereniging, nu voorzitter van de regel- en handicapcommissie en regelmatig op de baan te vinden in de functie van Marshall.

Met enige scepsis ging Ad Bontje naar de pitch die NLadviseurs en De Enk hadden georganiseerd voor een aantal banen om het belang van het GEO-certificaat uit te leggen. 'Een certificaat halen om te laten zien dat je duurzaam bezig bent, leek mij een vorm van bezigheidstherapie', vertelt Bontje over hoe hij die meeting inging. Maar na afloop was hij ervan overtuigd dat het behalen van een GEO-certificaat gewoon een must is.

Het GEO-traject dwingt je om op een andere manier naar je baan te kijken. Alle denkbare onderdelen en elementen die betrekking hebben op de baan worden binnen het traject nauwkeurig geïnventariseerd en in kaart gebracht. 'Wat wij hebben ontdekt is dat we een rijke baan hebben met veel cultuurhistorische elementen waarvan ik geen idee had', zegt Bontje. 'Die waarden ventten we niet uit. Daar willen we nu verandering in brengen.'

Een andere ontdekking was het waterretentiegebied dat zich op de baan bevindt. Bontje: 'Voor mij was dat woeste natuur, een gebied waar niemand iets mee doet, een soort niemandsland.' GEO bracht het in beeld en de club heeft als actiepunt opgenomen om te onderzoeken hoe ze de natuurwaarden in het retentiegebied kunnen vergroten. Er groeien nu veel wilgen en elzen en dat is niet de bedoeling.'

Een andere actie die voortkomt uit het GEO-traject is het veranderen van de grassoortensamenstelling op de baan. 'Als we met deze actie gewasbeschermingsmiddelen kunnen terugdringen, dan moet dat gewoon. Het eindeloos plempen van dit soort middelen in de sector kan echt niet meer', vindt Bontje.

Al met al bleek dat bij de golfbaan de zaken goed op orde zijn. 'Op het gebied van wetgeving is alles geregeld en vastgelegd', legt Bontje uit. Zo wordt

Ad Bontje, Golfbaan Kasteel De Engelenburg

Afslaan vanaf de cultuurhistorische ijskelder

er elke drie jaar een VTA-controle uitgevoerd in het 20 ha tellende bos op het landgoed. 'Nooit geweten, maar nu valt me bijvoorbeeld op dat op basis daarvan het bos net gedund is.'

Het behalen van een GEO-certificaat zou Bontje iedere baan aanraden. 'De eerste fase waarin je alles op je baan inventariseert is het meest intensief, maar als je een team om je heen hebt dat zich aan het traject wil committeren, is het goed te doen. De fasen daarna, waarin je doelen en acties formuleert, zijn dan niet veel werk meer. Al met al geeft het je een goed beeld van wat je hebt. Dat maakt dat je trots kunt zijn op je baan. Dus: niet zeuren, gewoon doen!'

ACTIEPUNT: ONDERDEEL NATUUR OP DE ENGELENBURG

Voor de inventarisatie van flora en fauna heeft de Engelenburg de lokale IVN-vereniging bereid gevonden. Zij inventariseren gedurende een jaar op verschillende momenten de flora en fauna op de baan. Onlangs vond er een telling van vliegmuizen plaats die hun onderkomen hebben gevonden in de eeuwenoude ijskelder die in de baan ligt. Op één avond telden de IVN'ers 27 vliegmuizen en stelden ze vijf soorten vast.

'Meer zicht op wat er is en waar je nog wat kunt winnen'

GOLF- & COUNTRYCLUB DE TONGELREEP, EINDHOVEN

9 holes, 600 leden

Architect: Jos van Rooy en Alan Rijks, 1984

Karakter: parkbaan met licht glooiende fairways. De fairways zijn relatief smal en de greens niet al te groot, waardoor accurate wordt gevraagd. In combinatie met de waterpartijen en bunkers wordt de baan als uitdagend ervaren.

Ton Bonouvrié: bestuurslid baanzaken.

Bij De Tongelreep liepen ze niet direct warm voor het GEO-traject. 'We twijfelden nogal of we mee moesten doen', vertelt Ton Bonouvrié. De twijfel was er vooral in gelegen of ze als organisatie al de gevraagde gegevens wel bij elkaar zouden kunnen krijgen. De club had recent besloten het roer om te gooien en was bezig om heel wat vernieuwingen door te voeren. Zou zo'n GEO-traject dan niet te veel van het goede zijn? 'Onbewust waren we al met veel dingen bezig die passen binnen GEO, het gezamenlijke traject gaf daar eigenlijk juist een behoorlijke impuls aan.'

Bonouvrié vormde binnen zijn club een team met drie mensen die het project gingen trekken. 'We hebben de taken verdeeld: de een deed het stuk horeca, de ander het stuk natuur en spel en ik zorgde voor alles daaromheen', licht Bonouvrié het proces toe. De Tongelreep had nog te maken met een extra uitdaging: alle onderhoudsgegevens van de voorgaande beheerder ontbraken compleet. 'Gelukkig houdt De Enk de gegevens wel goed bij, maar we begonnen met een enorme achterstand. Ik had er echt een hard hoofd in of we alles op tijd zouden redden', vertelt hij.

Een extra stimulans om alles koste wat kost op tijd aan te leveren kwam ook vanuit het clustertraject. 'Je wilt toch niet onderdoen voor de ander', knipoogt Bonouvrié. 'En daarbij komt dat het leuk is om elkaar en elkaars organisatie te leren kennen. Het is bij iedereen weer anders. Dat inspireert.'

De Tongelreep pakte het GEO-traject serieus en grondig aan. Daar waar al resultaten geboekt konden worden, werd niet gearzeld. 'We ontdekten door GEO dat ons energieverbruik twee keer zo hoog was als dat van een vergelijkbare golfbaan.' Er werden direct maatregelen genomen. Het dak van het clubhuis is nu volledig geïsoleerd en binnenkort wordt er een energiezuinige keuken geïnstalleerd. 'Ik ben benieuwd naar de energiecijfers van volgend jaar', lacht Bonouvrié.

Duurzaamheidscommissie De Tongelreep. v.l.n.r.: Rob Baken, Ton Bonouvrié, hoofdgreenkeeper Peter Coppens

Wat verder nog op het lijstje van verbeteringen staat is het gras. 'We gaan ons gras zo opvoeden dat we minder hoeven te beregenen', vertelt hij. Op deze manier wortelt het gras dieper, waardoor de club het waterverbruik nog verder terug kan dringen. Om de kwaliteit van het gras te verhogen, gaat de club ook gebruikmaken van andere grassoorten. Verder kapte de club 230 bomen van 40 m hoog. Deze bomen zorgden voor te veel schaduw en ze bemoeilijkten het spel. Terugkijkend is Bonouvrié blij dat het team De Tongelreep over hun twijfel heen durfde te stappen en voor het GEO-certificaat is gegaan. 'Ik vond het traject heel praktisch. Het heeft ons op de goede weg geholpen én gehouden', zegt hij. De begeleiding vanuit NLadviseurs heeft hij ook als prettig ervaren: 'Er was altijd wel iemand stand-by om vragen te beantwoorden, waardoor we weer verder konden. De voordelen van GEO zijn misschien niet direct duidelijk. Eigenlijk zit de meeste winst in het efficiënte beheer. Verwacht niet dat er meer mensen op je baan komen golfen!'

Maaïke Oosten is werkzaam bij NLadviseurs

Be social

Scan of ga naar:

www.greenkeeper.nl/article/27182/elke-golfbaan-in-nederland-een-geo-certificaat

ACTIEPUNT: ONDERDEEL SAMENLEVING OP DE TONGELREEP

De komende tijd gaat De Tongelreep hard werken aan de RI&E, de risico-inventarisatie en -evaluatie. Elk bedrijf met personeel moet (laten) onderzoeken of het werk gevaar kan opleveren of schade kan veroorzaken aan de gezondheid van de werknemers. Dit onderzoek moet schriftelijk worden vastgelegd. GEO gaat dus niet alleen over natuur; het gaat over alle onderdelen van een organisatie.

DE ENK GROEN & GOLF: 'WE MOETEN ANDERS GAAN KIJKEN NAAR DE NATUUR'

Arthur Berends van De Enk Groen & Golf vertelt waarom het bedrijf de GEO-certificering belangrijk vindt: 'Wij lopen voorop in de ontwikkelingen en denkwijze in het groenbeleid. Zorg voor het milieu en het behoud van flora en fauna zijn en worden steeds belangrijker in ons land. De Green Deal 2020 is dichterbij dan we denken. Die zal ons verplichten om op een andere manier met het onderhoud om te gaan, zonder chemische bestrijdingsmiddelen. We moeten dus anders gaan kijken naar de natuur en er anders mee omgaan en nieuwe oplossingen vinden in de natuur zelf. Golfbanen zijn belangrijker voor de flora en fauna dan we beseffen.'